

ANALYSE ET COMMENTAIRE DE TEXTES OU DOCUMENTS EN GREC MODERNE

Analysez et commentez, **en grec moderne**, les documents suivants :

Document n°1

Ούτε σαν τον αρχαίο ούτε σαν τον πιο αρχαίο ούτε σαν το βυζαντινό ούτε και σαν τον ευρωπαϊκό, το συγκαιρινό, θα είναι ο νέος ελληνικός πολιτισμός. Κάτι άλλο θα είναι, που θα κλει και πολλά ανατολίτικα στοιχεία. Και η γεωγραφική θέση της πατρίδας, της φυλής, ανάμεσα σ' Ανατολή και σε Δύση, το λέει πως ο πολιτισμός, που θα γεννηθεί από τους Έλληνες, θα γίνει αναγκαστικά διαφορετικός από το δυτικό, και μ'όλα τα ξένα ή τα παλιά στοιχεία, που θα 'χει πάρει, θα είναι ελληνικότατος.

Και ίσως η μόνη δυνατή του πίστη θα είναι η εθνική. Απ' αυτήν συνεπαρμένο το έθνος θα ανθίσει.

Είναι ο καιρός της τώρα και το έχουν νιώσει πάλι πρώτοι από τους σύγχρονους λαούς και συνειδητότερα οι Έλληνες. Και το άνθος του έθνους, το ωραίο, θα είναι έργο ανθρώπινο και ανθρωπιστικό. Δε γύρεψε το έθνος, από τότε που παρουσιάστηκε στον κόσμο, πολιτικές κατακτήσεις: οι πολεμικές του προσπάθειες ήταν σχεδόν πάντα ταιριασμένες με την ανάγκη της πολιτικής του ανεξαρτησίας, επάσκιζε όμως με την υπεροχή του την ψυχική να εξανθρωπίσει τους ανθρώπους. Ίσως και να μην επάσκιζε κιόλα, αλλ' απλά το έκανε. Το παράδειγμα των Ελλήνων εσκλάβωσε τον κόσμο. Σαν ανθρώπινο γέννημα ο πολιτισμός έχει μέσα και την πατρίδα κοντά στα άλλα ανθρώπινα αισθήματα, τον έρωτα, την αγάπη, το θάνατο, τη φύση, μα υψώνει τον άνθρωπο από πάνω απ' τις όποιες πατρίδες. Του πολιτισμού τα κύρια παρακλάδια λογαριάζονται οι τέχνες, οι επιστήμες, οι φιλοσοφίες, η θρησκεία και η ηθική. Και όλα αυτά μαζί ή το καθένα ξέχωρα υψώνουν τον άνθρωπο από πάνω από τις πατρίδες, όσο και να βρίσκονται θεμελιωμένα όλα σε κάποια πατρίδα, σαν παρακλάδια του κάθε πολιτισμού, που και αυτός έχει πατρίδα. Για να γεννηθεί πολιτισμός χρειάζεται τόπος, χρόνος και άνθρωποι μαζωμένοι και συνθεμένοι σε έθνος. Οι πολιτισμοί γεννιούνται ο καθένας σε κάποια πατρίδα, σε κάποια εποχή και σε κάποιο έθνος. Έξω απ' αυτά δεν μπορεί να σταθεί πολιτισμός. Όσο για τον κοσμοπολιτισμό είναι το αποσταμένο αποσπόρι του κάθε πολιτισμού. Τη θρησκεία τη δική του, την πρωτινή, δεν μπόρεσε το έθνος να μη γενικέψει στους

ανθρώπους, επήγε αρκετά μακριά, μα όχι παντού, αλλά, όταν προσέχοντας κάθε ψυχική εκδήλωση παρατήρησε στην Ιουδαία μια θρησκεία ανθρώπινη, την πήρε, τη μεταμόρφωσε και την έκανε δεχτή στον κόσμο, γιατί της έδωσε την έκφραση. Αυτή ήταν του ελληνικού έθνους η ιδιοφυΐα από τα παλιά τα χρόνια, να μπορεί να εκφράζει ό,τι οι άνθρωποι μισοένιωθαν, να ανθρωπίζει, να δίνει μορφή στα ασύνειδα, να τραβά από τα βάθη των θησαυρών της ψυχής, από τα πλούτη του ασύνειδου και να φέρνει στο φως όσα μπορούσε περισσότερο, κάνοντάς τα συνειδητά ή δίνοντάς τους νοητή μορφή. Η αξιοσύνη του ήταν και είναι να βοηθεί την ανθρωπότητα, για να εκφρασθεί. Αν η νέα θρησκεία είναι το έθνος, την έκφρασή της, τη μορφή της πάλι οι Έλληνες θα τη βρουν και θα φανερώσουν έτσι στον κόσμο την αληθινή εθνολατρία, την αγάπη και την ολοκληρωτική καλλιέργεια της ατομικής και της ομαδικής ψυχής του ανθρώπου. Πολιτισμός δεν είναι μόνο κοινότητα σκέψης, αίσθησης και θέλησης παρά και βάση, για να υψωθεί επάνω το ανώτερο είδος των ανθρώπων, οι εξαιρετικοί ανθοί, οι μεγάλοι άντρες σε κάθε λογής ανθρώπινη ικανότητα. Έχει την αξιοσύνη ο πολιτισμός να πλάσει τους εξαιρετικούς ανθρώπους, που περιέχουν και αντιπροσωπεύουν όλες τις ιδιότητες και ικανότητες του πολιτισμού και του έθνους που τους γέννησε.

Ίων Δραγούμης, *Ελληνικός πολιτισμός* (1913)

Document n°2

Όπως ξέρετε υπάρχουν στην Ελλάδα πολλοί σχολαστικισμοί από όλα τα είδη κι όλες τις αποχρώσεις, ριζοσπαστικοί και συντηρητικοί, νεανικοί και γεροντικοί, μα βλοσυροί όλοι σα δικαστές κακουργοδικείου. Ένας από τους πιο στενούς σχολαστικισμούς μας είναι ο σχολαστικισμός των ανθρώπων που θέλουν να ανήκουν στη γερμανική σχολή, ή στη γαλλική, ή σε οποιαδήποτε άλλη τοπική σχολή. Σ' αυτήν την τάση των Ελλήνων διανοουμένων να υποδιαίρούνται σε τοπικές σχολές, νομίζω πως διακρίνω πολύ επαρχιωτισμό και αρκετό κομματισμό.

[...]

Αυτός ο σχολαστικισμός των τοπικών σχολών δείχνει καλά τη στενότητα των οριζόντων μας. Έχουμε διανοουμένους γερμανομανείς, γαλλομανείς, αγγλομανείς, μοσχοβίτες, όπως έχουμε και αγνούς εντοπίους διανοουμένους, προσκολλημένους στις στενά τοπικές παραδόσεις μας (προγονολατρεία, βυζαντινή παράδοση, δημοτικό τραγούδι) μα δεν έχουμε πολλούς αληθινούς *Ευρωπαίους*. Το ευρωπαϊκό πνεύμα προϋποθέτει την κατανόηση της αρμονίας του ευρωπαϊκού συνόλου. Όταν κοιτάζουμε από υψηλά ταυτόχρονα τις διάφορες αποχρώσεις του ευρωπαϊκού πολιτισμού, καταλαβαίνουμε πως όλες ήταν απαραίτητες για να υπάρξει αυτός ο πολιτισμός. Τότε δε σταματούμε το

βλέμμα μας σε μιαν απ' αυτές, δεν αναγνωρίζουμε σε καμμιάν την υπεροχή, μα προσπαθούμε να τις καταλάβουμε και να τις διατηρήσουμε όλες. Η υπεροχή ανήκει στο σύνολο. Η μεγάλη αξία αυτού του συνόλου είναι ότι κατώρθωσε να ενώσει σε μιαν ανώτερη σύνθεση τις αντιθέσεις που το αποτελούν.

[...]

Η Ευρώπη σήμερα, αν δεν έχει κοινά ιδανικά, έχει κοινές ανησυχίες. Η γενεά που ανατράφηκε μέσ' στο καμίνι του πολέμου κι αρχίζει σήμερα τη ζωή της, αισθάνεται τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο σ' όλες τις χώρες της Ευρώπης, στρέφει τις έρευνές της προς τις ίδιες κατευθύνσεις, επικαλείται τους ίδιους ποιητές: Ντοστογιέβσκυ, Νίτσε, Προυστ, Gide, Shaw...

Αλλά αυτή η συναρμογή, αν συντελείται πράγματι, μας κάνει μελαγχολικούς. Μέσ' στο δημιουργικό αναβρασμό της σημερινής Ευρώπης τι θέση κρατά η Ελλάδα; Τι συμβολή προσφέρουμε στις μεγάλες προσπάθειες που καταβάλλονται τριγύρω μας; Τίποτα! Το αισθανόμαστε βαθιά μόλις περάσουμε τα σύνορά μας πως δεν αντιπροσωπεύουμε τίποτα, πως κανείς δεν μας λογαριάζει στα σοβαρά, πως δεν μπορούμε να δικαιολογήσουμε τη θέση που κρατούμε στην Ευρώπη, πως είμαστε στα μάτια των ξένων μονάχα χρηματομεσίτες, βαπορτζήδες και μικροπακάληδες και τίποτα περισσότερο. Αφού περιπλανηθούμε αρκετά μέσ' στον ευρωπαϊκό πολιτισμό γυρνούμε κάποτε στο σπίτι με σφιγμένη την καρδιά. Πού είναι λοιπόν οι Έλληνες; Τους γυρέσαμε παντού και δεν τους βρήκαμε πουθενά.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Ελεύθερο πνεύμα* (1929)